

Muhamed Zdralović

MEDŽMUA ABDULKERIMA TEŠANJSKOG KADIJE IZ XIX STOLJEĆA

U privatnoj zbirci orijentalnih rukopisa Mehe Bajraktarevića iz Tešnja nalazi se jedna veoma zanimljiva medžmua. Kao što je poznato, nekada u medžmuama možemo naići na veoma interesantne podatke koji nam u svojoj raznovrsnosti daju obilja materijala iz kojeg potpunije sagledavamo zbivanja, ličnosti ili književna djela najrazličitijih sastava. Ova medžmua po svom izgledu ne predstavlja neku osobitost. Ukoričena je kao i mnogi rukopisi u kožni uvez, sličan uvezima iz XVIII stoljeća. Ima nekoliko vrsta papira u ispisanim listovima koji su nestručno ubačeni u korice zbirke i veoma grubo ulijepljeni. Iako svi listovi nisu isti po veličini, dimenzije korica su 12,0 x 18,7 cm.

Po samoj tematici ova medžmua uglavnom sadrži nekoliko trakta djela koja su bila omiljena dervišima, a odnose se na njih i na ulazak u njihov red, na opis i komentar Allahovih imena i nabranje Muhamedovih svojstava. Uz ova djela, koja su mahom ranijeg datuma od kompletiranja same medžmue, nalaze se prijepisi pisma užičkog šejha Muhameda, vakufnama Ferhabbega, Iskenderovog sina iz Tešnja i dosta zapisa na marginama koje je napisao njen vlasnik Abdulkерim, kadija u Tešnju, koji je živio u XIX stoljeću. Isto tako se nalaze dva kronostiha posvećena šejhovima, Abdulahu i Hasanu. Prvotno je, po svoj prilici, ova medžmua bila vlasništvo nekog od ovih šejhova, a između njih, kako se vidi po žigu na listu 58-a, pored ostalih, bio je vlasnik i Mustafa Ševki. O ovom se Mustafi Ševkiju malo zna. Da se naslutiti da je bio veoma cijenjen u svojoj sredini i obrazovan. Bio je muftija i muderis u Tešnju. ¹⁾ Palo nam je u oči da veliki dio orijentalnih rukopisa ima njegov žig. Danas se ti rukopisi nalaze u orijentalnim bibliotekama i u privatnim zbirkama Mehe Bajraktarevića, Adema i Huseina Smajića iz Miljenovaca kod Tešnja i dr. Bilo bi veoma zanimljivo sve te rukopise evidentirati kako bi se mogla sagledati raznovrsnost, vrijednost i brojnost njegove rasturene biblioteke.

Sudeći prema bilješka na marginama, vlasnik medžmue je dosta poznavao lokalne prilike u Tešnju. Na nekoliko listova je u kutovima stavljeno koje je čiji rukopis.

1. Meho Bajraktarević: Nad ostacima jedne zbirke. Odjek, Sarajevo, XXX/1977., 12, 17-18.

Međutim, na osnovu toga dobivamo nova imena tešanjskih muftija Salih efendije i Hafiz Ali efendije. Kako se u spomenutoj medžmui nalaze raznovrsne bilješke kao i fragmenti nekih djela, ovdje ćemo pokušati prikazati najzanimljivije detalje iz nje s posebnim osvrtom na prijepis vakufname Iskenderovog sina Ferhatbega iz Tešnja.

— Na prvoj unutarnjoj korici se nalaze datumi rođenja djece. Spominju se godine 1291., 1293. i 1296. po hidžri.

— Na prva dva lista razne bilješke bez neke značajnije vrijednosti.

— Na trećem listu se nalazi slabo otisnut žig, pa se osim fraze "Tevekkuli ala haliki" (Oslanjam se na mog stvoritelja), ne može pročitati ni ime vlasnika žiga.

— Na listovima 3-b do 8-b se nalazi kratko djelo, u stvari komentar na lijepa Allahova imena pod naslovom "Šarh asma al-husna". Komentar je pisan kaligrafski nashi pismom na arapskom jeziku. Prema bilješci Abdulkerima na listu 8-b stoji da je ovaj komentar nastao 987. (1579), a da je prijepis vršen sa autografa.

— Listovi 9-a do 12-b sadrže tekst na turskom jeziku u prozi koji daje opis Muhamedovih osobina. Tekst nosi naslov "Hilya-i Šerife". Ovaj je opis rađen, kako se vidi iz napomena na kraju djela, na osnovi "Ihya al-'Ulum", "Šifa'al-lyad" i "Bahgat at-Tawarih". Isto tako se spominju i ravije, "prenosioci" Muhamedovih osobina.

— Na listovima 12-a do 26-b se nalazi djelo pod naslovom "Hilya-i Manzuma", u mesnevijski stihovima na turskom jeziku od Haqanije.

— Na listovima 27-a do 36-b su iluminacije. U njima ima dosta izvoda iz različitih djela, kao npr. djela Sururi Čelebije, Kadihana, Mula Husreva i drugih. Na marginama ovih listova ima dosta komentara o nijansama značenja pojedinih sličnih riječi. Na listu 30., na margini stoji: "Na't" Šemsi Tibrizije.

— Na listu 37-a se nalazi kronogram od 12 distiha na turskom jeziku posvećen muderisu Hadži Hasan efendiji iz Užica koji je umro 16. ramazana 1244. (1. aprila 1828. godine). Na margini ovog lista ispisane su Abdulkerimovom rukom bilješke u vezi s Hasan efendijom i Jahja Hanefijom, koji je bio imam u džamiji u Šamcu.

— Na listovima 37-b do 38-a nalaze se bilješke koje se odnose na Alijinog sina Abdullah efendiju iz Užica, kao i stihovi posvećeni njemu. Iz tih stihova, pisanih nas-rikom na turskom jeziku, vidimo da je Abdullah efendija rođen 1192. (1778) godine.

— Na listu 40 je izvod iz nekog djela. Na b stranici ovog djela stoji da je ovo pisao Salih efendija, muftija iz Tešnja.

— Na listu 41-a stoji fragmenat iz 22. poglavlja djela "Tabšir al-Guzzat" koje govori o džihadu. Inače, autor ovog djela je Mustafa ibn Muhamed iz Prusca.²⁾

— Na listu 42 izvadak iz nekog fikhskog (pravnog) djela. Prema bilješci na margini ovaj rukopis napisao je tešanjski muftija Hafiz Alija.

— Na listovima 44-a do 46-b sadržaj vakufname Ferhadbega, sina Iskenderova iz Tešnja o kojoj će kasnije biti još govora.

— Na listovima 52-b do 55-b se nalazi pismo užičkog šejha beogradskom paši Muhamedu 3. rebiul-ahara 1160. (2. april 1748) godine. Prema bilješci lista 52-b ovaj rukopis je (pisao) Mustafa (Ševki), muderis i muftija u Tešnju, a na listu 54-a žig Mustafe Ševkije.

2. Hazim Šabanović: Književnost Muslimana BiH na orijentalnim jezicima, Sarajevo 1973.,470-479.

3. Pismo što ga je šejh Muhamed iz Užica poslao beogradskom paši Muhamedu 2. aprila 1748. objavljeno je u studiji Omera Mušica: "Poslanica šejha Muhameda Užičanina beogradskom valiji Mu-

med Fenarije na arapskom jeziku. Na marginama ovih listova se nalaze glose raznih autora o duhanu.

— Na listovima 60-a do 61-a se nalazi veoma zanimljiva obavijest o stanju u Bosni iza trećeg namjesnikovanja Ali-paše (Hekim-Oglu-a) na turskom jeziku.

— Na listovima 61-b do 62-a "Kasida-i Fethi Kal'a-i Niš" (Kasida o osvojenju niške tvrđave). Ova kasida govori kako je Ahmed-paša Čuprić osvojio nisku tvrđavu 1150. (1737) godine. Kasida ima 15 distiha na arapskom, 14 na perzijskom i 14 na turskom.

— List 66-b sadrži stihove Hamdije, Misrije, Nijazije i Nesimije, na turskom jeziku.

— Na listovima 67-a do 72-b se nalazi "Risala-i Hadret-i Imam-i Džafer (Risala o dervišima) pisana nashi pismom na turskom jeziku.

— Na listu 73-a gazeli Rumije i stihovi Dževri efendije.

— Listovi 73-b do 79-a "Abdel Musa Sultan Kuddise Sirruhu Hadretleri Terafndan Erkan-i Jeludur (Sastavni dijelovi reda Abdel Muse) na turskom jeziku, nashi pismom.

— List 79-a sadrži stihove Hajretije i Hamdije.

— Listovi 80-b do 81-a sadrže nekrolog na turskom jeziku šejhu Abdullahu Alijinom, sinu vođi nakšibendijskog reda. Ovaj šejh Abdullah je poznat kao Hodža-zade. Umro je 1263. (1846.) godine. Iz ove međžmue saznajemo da je šejh Abdullah iz Užica rođen 1192. i da je umro 1263. godine po hidžri.

VAKUFNAMA FERHADBEGA SINA ISKENDEROVA

Kako nam je u međžmui najveću pažnju privukla vakufnama Iskenderovog sina Ferhadbega iz Tešnja, smatramo da ju je potrebno obraditi i donijeti njen prijevod s kraćim osvrtom, jer nam daje nove detalje u pogledu ličnosti ovog vakifa. Ako se uzme u

hamed paši" Prilozi na orijentalnu filologiju, sv. II, 1951, str. 185-194. Mušičev se prijevod temelji na prijepisu tog pisma a on se čuva u Gradskom muzeju u Titovom Užicu. Postoje i drugi prijepisi ove risale. Navesti ćemo samo one što se nalaze u Orijentalnoj zbirci Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu: No. 1238, listovi 6a-7b, No. 1420, listovi 17a-20b, No. 1711, listovi 1b-5b, gdje prepisivač donosi pogrešan datum 12. rebiul evvel 1166. (18. siječnja 1753.) i No. 1175/1, listovi 1b-12a. Prema bilješki na rukopisu 1175, strana 12a stoji da je ovo četrnaesta risala, što, ukoliko je istinito, znači da je šejh Muhamed još od ranije korespondirao s istaknutim ličnostima Osmanskog Carstva.

Postoje još dva objavljena pisma šejha iz Užica i to u radovima: Muhameda Hadžijahića: "Hamzevi-je u svjetlu poslanica užičkog šejha", Prilozi za orijentalnu filologiju, sv. III-IV, 1952-53, Sarajevo, str. 215-227. U ovoj se studiji Hadžijahić oslanja na rukopis Orijentalne zbirke Jugoslavenske akademije No. 1712.

Treća poslanica je objavljena u radu Omera Mušića: "Treća poslanica šejha Muhameda iz Užica" Prilozi za orijentalnu filologiju, sv. VIII-IX, 1958-59, Sarajevo, str. 193-202. Kao podloga ovoj Mušičevoj studiji poslužio je rukopis Orijentalnog instituta u Sarajevu, A.T. br. 742 i rukopis u Mearif Vekaleti Umumi Kutuphanesi — Ankara, Turkece Vazma-eserleri, Mecmua No. 235 s. 45-46.

još uvijek nerazjašnjena ličnost i da se o njegovom porijeklu nije pouzdano znalo, onda će detalji, sadržani u vakufnami, i zabilješke prepisivača vakufname Abdulkerima, kadije iz Tešnja, na marginama stranica gdje se prijepis nalazi, dati nešto više podataka o Ferhadbegu. Do sada nam je najobuhvatnije prikazao Ferhadbega Adem Handžić. "(...) Za rani razvitak Tešnja osobito je bio zasluvođa *Ferhad Čejebija sin Iskenderov*, koji se tako spominje kao timar-sahibija 1530. godine. On je sigurno identičan s tešanjskim hajrat-sahibijom Ferhadbegom. Kao vojno-administrativni organ u tešanjskoj nahiji bio je ujedno i lični Husrevbegov nadzornik na njegovim posjedima; odnosno vakufskim zemljama. U podgrađu tešanske tvrđave podigao je značajnu džamiju, oko koje se razvila čaršija, a vjerovatno je utemeljio i druge ustanove. Ta džamija, koja je, po svoj prilici bila presvođena kupolom, zvana "Ferhadija" ili "Čaršijska", ostala je stalno glavna i po svojoj arhitekturi najznačajnija džamija u Tešnju.

Ne zna se odakle je bio Ferhadbeg. Nešto ga je, ipak, vezalo za tešanjski kraj. Svakako je duže vremena ostao u navedenoj službi. Otac mu Iskender, bio je u sličnoj službi. Jednom (1530) se spominje kao subaša (tj. sandžakbegov policijski organ), dok se na drugom mjestu, u istom izvoru, spominje kao *čehaja* (zamjenik), ali se ne navodi kojeg funkcionera. Sigurno je da je Skenderov sin Ferhad-beg živio u Tešnju, u vrijeme kada je Husrev-beg zavijestao svoje posjede. Godine 1530. zapisan je "*Čifluk Ferhada Čebije, sina Iskendera, subaše, u blizini Tešnja koji su činile Jablanica i Čagljevići i druge zemlje maglajske nahije.*" Na tim čitlučkim zemljama bilo je zabilježeno 12 domaćinstava (5 muslimanskih i 7 kršćanskih), uglavnom doseljenih sa strane: četvorica iz brodske nahije (Zenica), dvojica iz sarajevske nahije (iz Vogošće), jedan iz lašvanske, a jedan iz visočke nahije. Godišnji porez sa tog čitluka iznosio je 996 akči. Istovremeno je Ferhad Čebija, Iskenderov sin, imao još jedan znatno veći čitluk u livanjskoj nahiji.

Ferhad-beg je umro u Tešnju početkom 1568. godine i pokopan je pred svojom džamijom. Na oštećenom, ali ipak uspravnom nišanu, koji stoji na uzdignutom sarkofagu nasuprot džamijskih vrata, moglo se pročitati da tu leži: *Ferhad, sin Iskenderov, umro 29. redžepa 975.*, što odgovara 29. januaru 1568. godine (...) "⁴

Na margini prve stranice teksta vakufname stoji zapisano rukom spomenutog tešanskog kadije: "Sultan Sulejman Gazi han — Padišahin uhti oglu idi" (bio je sin sestre Sulejmana Gazi Hana). Iz ove činjenice daje se zaključiti da je Ferhadbeg sin Iskenderov bio u rodbinskoj vezi sa sultanom Sulejmanom II Veličanstvenim, kao i Gazi Husrevbeg, te nije čudo što ga je Gazi Husrevbeg imenovao za svog vojvodu. Na osnovi utvrđenih podataka zna se da je Husrev-begova majka Seldžuka ⁵ kći sultana Bajazida II, a na temelju podataka iz predmetne medžmue se vidi da je Ferhadbegova majka sestra Sulejmana Veličanstvenog, pa je, prema ovome, Ferhadbegova majka kći sultana Selima I. Dakle, sultan Selim I je daidža Gazi Husrev-begu, a Husrevbeg je tečić sultanu Sulejmanu Veličanstvenom. Ako je Ferhadbeg sin sultana Sulejmanove sestre tada bi mu sultan Sulejman Veličanstveni bio daidža, a sultan Selim I djed. Iz ovog proizlazi da je Husrevbeg u rodbinskom odnosu sa Ferhadbegom, te da je Ferhadbeg sin daidžišne Gazi Husrevbega, a da je Husrevbegova majka Ferhadbegovoj majci tetka.

4. Dr Adem Handžić: Gazi Husrev-begovi vakufi u tešanjskoj nahiji u XVI stoljeću. Anali Gazi Husrevbegove biblioteke, II-III, Sarajevo, 1974, 161-174.
5. Safvet beg Bašagić-Redžepašić (Mirza Safvet): Kratka uputa u prošlost Bosne i Hercegovine od 1463-1850. Sarajevo 1900. str. 33.

Do sada su neki znanstvenici smatrali da je Ferhadbeg sin Iskenderov identičan s Ferhadbegom Ulamapašićem.⁶⁾ Iz teksta vakufname se vidi da je Ulama-paša bio suvremenik Iskenderovom sinu Ferhadbegu, jer je od njega kupio vrt koga je kasnije uvakufio, a što se tiče Ferhadbega Ulamapašića, on je mlađi od tešanjskog dobrotvora Ferhadbega. Imajući ovo u vidu sasvim su opravdane sumnje H. Kreševljakovića i A. Handžića da su Ferhad beg sin Iskenderov iz Tešnja i Ferhadbeg Ulamapašić istovjetne ličnosti.

Što se tiče teksta vakufname njen je prepisivač Abdulkерim, kadija u Tešnju. On navodi da je prijepis izvršio s originala bez ikakvih ispusta i dodavanja. Vidljivo je da tekst obiluje gramatičkim greškama, iako je na arapskom jeziku, ima u sebi perzijskih i turskih konstrukcija i dosta je težak za čitanje. Stoga smo odlučili prepisati ga onako kako je napisan — bez intervencija. S jezične strane bilo je veoma zanimljivo proučiti ga.

Ako se uzme u obzir sadržajna strana vakufname, možemo uočiti izvjesne nedostatke. Naime, u ovom prijepisu nema imena ni kadije ni svjedoka niti mjesta gdje je izdata vakufnama. Teško je odrediti ubikaciju izvjesnih geografskih pojmova. Još je zanimljivo da se u tekstu pojavljuje samo jednom ime mutevelije Hasana Halife, a kod prvog pominjanja se kaže da je već ranije spomenut.

Iz vakufname se donekle mogu uočiti društveno-ekonomske prilike u Tešnju na početku druge polovice šesnaestog stoljeća. Zanimljivo je da vakif naglašava kako je džamija uvakufljena za Božje robove koji nakon idolopoklonstva obavljaju namaz. Na osnovi ovog se može uočiti da je ovo vrijeme islamizacije ovog kraja. To nam donekle potvrđuje i druga stavka o kući (medresi) koju je Ferhadbeg uvakufio za ljude i djecu koji se žele podučavati.

6. Dr Safvet beg Bašagić: Znameniti Hrvati, Bošnjaci i Hercegovci u turskoj carevini. Zagreb 1931, str. 19.⁷

7. Dr Adem Handžić, n.d. str.166.

Posebno u vakufnami određuje se plaćanje učitelja za djecu.

Dakle, na temelju vakufname vidimo da je Ferhad-beg obnovitelj Tešnja, i ustanovitelj nekih institucija kao što su: Vakuf, a u okviru toga imamet, hatibluk i školstvo.

OVO JE VAKUFNAMA ISKENDEROVOG SINA FERHADBEGA, ALLAH MU POVEĆAO SLAVU I ČAST I UČINIO GA STANOVNIKOM DŽENETA.

Hvala Allahu poznavatelju svih stanja i prilika njegovih odanih robova koji stiču dobra djela.

Neka je blagoslov i spas našem vjerovjesniku Muhamedu najboljem stvorenju, njegovoj obitelji i njegovim plemenitim drugovima.

A potom, ovo je ispravan šerijatski dokaz i jasna isprava koju objašnjava njena sadržina i koja izriče ono što je u njoj, a to je da je uzor plemenitih zapovjednika i suština sjajnih velikana, vrelo boguugodnih dobročinstava i izvor sunnetskih dobročinstava, okružen nizom poklona svemogućeg darovatelja FERHADBEG SIN ISKENDEROV, povećao mu Allah blagostanje u dobročinstvima i zavještanju lijepih djela (jer zna) da je ovaj svijet prolazan i beskoristan u odnosu na buduću. Poželio je sticanje dobrih sunnetskih djela i zavještanje zemaljskih dobročinstava pa je uvakufio i zavještao trajnom nakanom i čistom savješću, kao što će se razjasniti s pristupanjem sjednici časnog šeriata i društva

uzvišeni ga Allah obradovao lijepim pribježištem.

Potvrdio je i priznao da uvakufjuje časnu džamiju koju je napravio u kasabi Tešanji (ta se džamija zove Ferhadija) u okolini kadiluka Brod, za Božje robove koji obavljaju namaz nakon idolopoklonstva (? !!).

Također je uvakufio kuću koja je u blizini pomenute džamije (medresu) za ljude i djecu koji se žele podučavati učenju Kur'ana.

Isto je tako uvakufio drugu kuću za putnike, koja se zove han, kog ne treba objašnjavati i opisivati, jer je poznato da pripada pomenutom vakifu.

Također je uvakufio svotu u iznosu od trideset tisuća ovovremenskih dirhama i uvjetovao je da se uzme dobit od spomenutog iznosa tako da svakih deset dirhema čini jedanaest. Uzima desetinu na način samostalnosti izraženoj u šerijatu najboljeg stvorenja zagovarača na sudnjem danu.

Uvakufio je i mlinove u jednoj kući, u spomenutoj kasabi, s dva žrvnja, a na vodi poznatiji po imenu Raduša.

Također je uvakufio trideset i dva dućana poredanih jedan do drugog, vrata uz vrata, u pomenutoj kasabi. Godišnja kirija za svaki iznosi šezdeset dirhema.

Uvakufio je i dva vrta koja je kupio od Ulama-paše i Muslihudina Halife u spomenutoj kasabi Tešanji.

Uvakufio je i drugu kuću u blizini rijeke Usore i dva komada zemlje, od kojih se jedan zove Tugavica, a drugi po poznatoj granici u blizini spomenutog hana.

Također je uvakufio čitluk Jablanica i Čagličići uz Ripnu zajedno s poslugom, njihovim supružnicima, djecom, konjima, kravama i alatom za njihov rad. Granice ovog čitluka su od rijeke Ripne do puta prema selu Trepča, a od ovog do puta sela Kosova, a od puta Kosova do Telet-Biškup (?) a od njega do rijeke Jablanice, a od nje do rijeke Šemhun (?), a od nje do brda Kalnovetić (?), a od njega pored Šarih al-Azim (?) do Hadžera (?), u blizini kuće gdje je Hoždin han, a od njega do spomenute rijeke poznate kao Jablanica.

Uvjetovao je da se brine za hitabet, imamet i mujezinluk i druge potrebe, uzora plemenite gospode Mula Mustafu, sve dok je živ na ovom prolaznom svijetu. I kad se što s Božjom providnošću uveća neka postupa skladno s tim uvećanjem, uz uvjete da neće trošiti ni našto osim što je uvjetovao vakif. Ova su povećanja za hatiba i imama, jer čine dovu za duše svih vjernika i vjernica, muslimana i muslimanki.

Uvjetovao je da obavlja imenovanje, i da se brine za porast, manjkavosti, izmjene i promjene kao i druge potrebe u ovim poslovima, bilo toga malo ili mnogo, on osobno, a iza njegove smrti njegova djeca, djeca njegove djece, s koljena na koljeno, s pokoljenja na pokoljenje sve dok ne izumre njihova loza.

Uvjetovao je hatibu spomenute džamije (čaršijska džamija Ferhadija) svakog dana po četiri dirhema, za imama pet dirhema, za nazira tri dirhema. Uz to daje još svakog dana dva dirhema za učitelja djece, dva dirhema za (radnika u mlinu). Svakog se dana daju tri dirhema za mujezina i dva dirhema za muteveliju, te dva dirhema za džabiju. Daje se svakog dana dirhem za učenje časnog Jasina, koji se uči poslije sabah-namaza, daje

tko prouči suru Amme jetesaelune poslije ikindi-namaza i daje se jedan dirhem tko prouči suru Mulk poslije jacijskog namaza.⁸⁾

Svakog dana se daje dirhem za djelitelja.

Vakif je uvjetovao spomenutom hatibu, njegovoj djeci i djeci njegove djece da, kad god se što poveća od novca kao i prihoda od čifluka, daju kao povećanje vazife spomenutom hatibu i spomenutom mudrom imamu vazifu u iznosu od trideset dirhema i to nakon plaćanja resuma za spomenuti čifluk kao i ono što se poveća od žetve. To je uvjetovao vakif za hatiba i imama jer on želi, znajući i potpisivajući da trajanje ovog vakufa u svakoj prilici i vremenu, neće moći izmijeniti niti pokvariti ni nasljednici niti vlast.

S ovim se počinje računati cijeli vakuf od njegovih ruku slobodan i bez ikakvih smetnji za predaju.

Predao je imovinu spomenutom Halifi Mula Hasanu, nakon što ga je učinio mutevelijom za potrebe knjiženja i ostalih neophodnosti u ovim poslovima, strogo i uredno. On će upravljati time kao što upravljaju mutevelije.

Kako je stanje došlo do ovog trena, optužio je spomenuti vakif potpisanog muteveliju na sjednici najblistavije vjere i pred društvom čistog šeriatu kod suca potpisnika — želje mu se ostvarile — da je on, pošto je uvakufio novac a da po mišljenju trojice imama to nije ispravno. "Tražim od njega da mi novac vrati". "Ne", odgovorio je mutevelija, jer je vakufljenje novca ispravno kod većine imama kao što je prenio Ensari-stvoritelj mu se smilovao. "Stoga ti ne dam već uvakufljene dirheme". Spomenuti je sudac presudio da je uvakufljenje po šeriatu ispravno.

Ponovo se vakif vratio sporu i optužio, da iako je uvakufio novac, on smatra da to nije potrebno, kao što nije potrebno ni vakufljenje nekretnina prema mišljenju imama Ebu Hanife iz Kufe, Tvorac mu se smilovao. "Stoga hoću opovrgnuti spomenuta dva vakufa, tražim da budu moje vlasništvo kao što je i prije bilo". Po drugi put mutevelija je odgovorio da to ne zadovoljava jer je on ostvario pravo ispravno i trajno za potpisani novac. Sudac je ispravno presudio i sve se slaže s tim. Pa pošto je sve ispravno, nema mimoilaženja između dvojice uvažanih imama — Ebu Jusufa i Muhameda, ljubimaca slavnog Allaha.

Ova dva vakufa su postala dosuđena potvrdom njihova prijenosa. Dva obavezna vakufa, kod kojih je rješenje zadovoljavajuće kod spomenutog suca, koji je presudio i odlučio po drugi put o postojanju dva vakufa koja su, po njihovom ustrojstvu, dosuđena, presudom i časnom odlukom, postali su dva obavezna vakufa, čvrsta bez dvojbe na zapisanim uvjetima do sudnjeg dana.

Tko bi ovo izmijenio nakon što ga je čuo, imao bi grijeh onih koji ga mijenjaju. Allahu, Allahu je njegov udio, njegova dostatnost i nagrada i velika kazna. Doista Allah

8. Ferhad-begova vakufnama je još davno izgubljena (nestala), pa se konstatira i u tešanjskom siđzilu iz razdoblja od 1751-1781., koji se čuva u Narodnoj biblioteci u Sarajevu, u Narodnoj biblioteci u Tešnju u prijevodu prof. Abdulaha Polimca, str.224-225). Na str. 85. toga siđzila, u zapisniku sačinjenom povodom inspekcije vakufa navedeno je da je plaća imama iznosila godišnje 1.080 akči, hatiba 1080 akči, mujezina 1080 akči, mutevelije 360 akči i mualima 1440 akči. Ti iznosi nisu utvrđeni po vakufnama, već "prema obavještenjima starih odabranih i pouzdanih muslimana" i "oduvijek se na navedeni način plaća isplaćivala". I u defterima koje posjeduje mutevelija isto je tako navedeno, kako se to konstatira u siđzilu.

se desi i napisa desetog dana od prvog rebia mjeseca devet stotina i šezdeset sedme godi-

(U gradu Banjaluci,
izgradnja časne džamije
bila je 988. godine).

Ovaj je prijepis prenesen iz
originala bez ikakvih doda-
vanja ili ispuštanja. Prepisao
ga je siromah Abdulkerim,
kadija u Tešnju (1) 255 (?)
— bilo mu oprošteno.

SUMMARY

MEDŽMUA (COLLECTION) OF ABDULKERIM, QADI OF TEŠANJ IN THE SIXTH CENTURY

Mehmed Bajraktarević of Tešanj possesses a very interesting Medžmua which is of great importance for study of the history of Yugoslav countries under Ottoman rule, especially for the study of local history of Tešanj.

Though the Medžmua got its definite form yet in the XIXth century it contains works transcribed much earlier. However, the most interesting parts of it are: pages 52b-55b which contain a letter of Sheik of Užice Muhamed dated from 2 April 1748 to Belgrade pasha Muhamed, pages 61b-62a with a Kasida in Arabic, Turkish and Persian language about the conquest of the Niš fortress under leadership of Ahmed pasha in 1737, and pages 44a-46b which contain a transcription of Waqfnama of Iskender's son Ferhad-bey from Tešanj. This Waqfnama is translated because of its great importance for understanding of the conditions in Tešanj in the XVIth century. The Medžmua itself changed several owners in course of the time. It was called Abdulkерim's Medžmua because he gave the definite form to it and wrote in its pages the largest number of notes.